

HVA' NU EUROPA?

Folkeshøjskolernes Forening i Danmark
Forår 2006

Indhold

- 3: Hva' nu Europa? - af Helga Kolby Kristiansen
- 4: EU står ved en korsvej - af Troels Mylenberg
- 6: Hvad er europæisk identitet? - af Niels Højlund
- 9: Hvad kan unge bruge EUropa til? - af Ulla Grøn
- 11: Når europæisk demokrati virker - af Mads Rykind-Eriksen
- 13: Mit europæiske næbdyr - af Ellen Trane Nørby
- 16: Er der grænser for Europa? - af Hülya Gögenur
- 18: USA og Europa - af Mads Fuglede
- 20: EU egner sig ikke til medierne - af Sine Nørholm Just
- 22: Borgernes dagsorden - hvad mener du?

Hva' nu Europa?

Højskolernes temahæfte
Forår 2006

Udgivet af:

Folkehøjskolernes Forening i
Danmark (FFD)
Nytovr 7 - 1450 København K
Tlf. 33 36 40 40
www.hojskolerne.dk

Redaktion:

Dorthe Skovgaard
Jesper Himmelstrup

Layout:

Rasmus Gi & Rasmus Emil - SR2

Foto:

European Community 2006
Reuters Pictures
Anders W. Berthelsen
Henning Hjort

Tryk:

Lynx Media A/S
1. oplag - 2.000 stk.
ISBN 87-89412-51-6

HØJSKOLERNE

Hva' nu Europa? er udgivet med
støtte fra:

EUROPA **NÆVNET**

Nævnet til Fremme af Debat og Oplysning om Europa
Board for European Debat in Denmark

Hva' nu Europa - afvikling eller udvikling?

Helga Kolby Kristiansen
Formand, Folkehøjskoleernes Forening i Danmark

Danmark og resten af Europa er gået i tænkeboks. Forud for Frankrig og Hollands nej til EU-forfatningen i foråret 2005 var den europæiske integration på sit højeste. Nu er det et spørgsmål om afvikling eller udvikling i EU.

Den 31. december 2005 skrev den britiske avis The Guardian kort og præcist "Europa har brug for et større billede af sit projekt. For 50 år siden var det at forene gamle fjender, så krig ikke var mulig. I dag er det ikke noget afgørende argument for folk under 50. Støtte til bønderne – i Frankrig eller Polen – er heller ikke noget acceptabelt formål. Men i en verden, der domineres af et uangribeligt magtfuldt Amerika og udfordres af Kinas "fredelige genrejsning" til stormagt, er der et påtrængende behov for et stærkere og mere selvhævdende Europa".

Siden Kul- og Stålfællesskabets opståen i 1952 har det europæiske samarbejde udviklet sig fra et økonomisk samarbejde til mere og mere at handle om europæisk medborgerskab og identitet samt fælles EU-værdier. Men med forfatningsforslagets forlis har fællesskabet fået sig et ordentligt set-back. Og spørgsmålet om,

hvilket medborgerskab, hvilke værdier, og hvilken identitet, vi ønsker os for Europa, kalder mere end nogensinde på svar.

Europa har med andre ord behov for en vækkelse. En vækkelse, der i respekt for fortiden og ikke mindst som svar på nutidens problemer, drives af kræfter nedefra. Af folk, Europas folk!

Alle bidrag i dette temahæfte er udarbejdet inden Jyllands-Postens Muhammed-tegninger sendte chokbølger ud i verden og afkrævede ikke alene den danske regerings svar, men også verdens og EU's svar. Konflikten mellem Danmark og den muslimske verden, udløst af de 12 tegninger, gør ikke behovet for en diskussion af EU's værdigrundlag og rolle som politisk aktør mindre væsentlig.

Med dette hæfte, som indeholder en række korte debatoplæg, ønsker vi at bidrage til diskussionen om fremtidens Europa. Hvad er det for et billede, vi ønsker af Europa, hvor er EU på vej hen, hvad vil vi borgere med det europæiske projekt, og hvor går grænserne?

God læse- og diskussionslyst!

EU må på banen i globaliseringen som andet end endnu en forstenet politisk konstruktion, som tiden er i færd med at løbe fra. Måske ved at kræve noget af sine borgere.

EU står ved en korsvej

Af Troels Myltenberg
Leder af Journalistuddannelsen, Syddansk Universitet

Tænkepause – et smukt ord, men samtidig et ord, der kan forstås på flere måder: en pause til at tænke i, eller en pause fra at tænke overhovedet. Hvilken af disse tænkepauser, EU er i efter traktatsammenbruddet i sommer, skal jeg ikke gøre mig klog på. Men sandt er det, at EU står ved en korsvej – for nu at sige det pænt.

Sagt mere direkte har vi at gøre med et politisk og økonomisk samarbejde, der er kørt tør.

I sig selv forekommer det at være ganske absurd, at det EU, som i årevis delte Europa i to – det rige Vesteuropa og det fattige Østeuropa – nu efter den endelige forbrødring mellem øst og vest den 1. maj 2004, fremstår som mere end almindelig handlingsslammet.

Klart er det, at de mange medlemmer i sig selv medfører, at tingene tager længere tid, men

euforien over det samlede Europa er ikke længere til at få øje på. Og den familie, som Anders Fogh Rasmussen i december 2003 bød de nye lande varmt velkommen til, synes at være noget samspilsramt.

Spørgsmålet er naturligvis, om konstruktionen Den Europæiske Union overhovedet hører fremtiden til, som andet end en regional handelsstandsforening med tilknyttet politisk sekretariat.

Det globale kapløb

Globaliseringen er ude efter fortidens konstruktioner, forstået på den måde, at alle de muligheder, som følger i globaliseringens slipstrøm overhaler alt andet. I det kapløb fremstår EU – trods alle de gode intentioner om uddannelsesudveksling, kulturelle initiativer og forsøg på at fremtrylle en fælles europæisk iden-

titet, som en knæskadet skildpadde. Globaliseringen skaber nye ikke-statslige forbindelser mellem mennesker og organisationer, og hvis EU har en strategi om efter "tænkepausen" at se muligheder i alle problemer, må man stiltørdigt sige, at EU står i muligheder til halsen.

Danmarks statsminister Anders Fogh Rasmussen har anvendt EU-tænkepausen til at sætte sig i spidsen for sit Globaliseringsråd. Et rådgivende organ, der er sat i verden for at sætte pejling på Danmarks udvikling i forhold til verden. Ikke et ord om EU i denne henseende. Danmark skal være idéernes land. Det første land i verden, hvor læren om den gode idé er integreret i skoleskemaet, og hvor fremtidens borgere er omvandrende idégeneratorer. Hverken mere eller mindre kan gøre det. Sådan lyder Foghs poetiske og inspirerende vision for, hvordan Danmark rejser trygt og styrket ind i globaliseringens tidsalder.

Men en ting er at tale om idéernes nødvendighed og nytteværdi, noget helt andet og langt mere interessant er, hvordan statsministeren vil gøre sin skåltale til virkelighed. Og her kunne den europæiske dimension spille ind. Men hvorfor er det for eksempel ikke Europa, der skal være idéernes verdensdel? Hvorfor formulerer Fogh og hans europæiske kolleger ikke den vision for et Europa, når nu projektet dér mangler?

Idékultur efterlyses

Idéer kommer hverken med posten eller fra oven, og en statsleder-

"For uanset hvor meget, der råbes og skrives på mere og ny viden, så er det hverken viden eller for den sags skyld intellektuelle ressourcer, vi mangler i Danmark og Europa."

dekreteret tænkepause er næppe heller garanti for nye tanker. Idéer kommer først, når eksisterende viden kobles med nyt perspektiv. Netop det perspektiv, som det europæiske projekt så åbenlyst mangler.

For uanset hvor meget, der råbes og skrives på mere og ny viden, så er det hverken viden eller for den sags skyld intellektuelle ressourcer, vi mangler i Danmark og Europa. Derimod står vi akut og mangler et fælles projekt, en fælles vision. Eller rettere en kultur, helt præcist en idékultur.

En idékultur, der ikke bare favner de studerende på Europas fine universiteter, den professionelle akademiker, den succesrige iværksætter og storbyernes café latte-drikkene mannequindukker, men i ligeså høj grad favner og ansporer den enlige mor, skolelæreren, vinbonden, håndværkeren, sygeplejersken, den ufaglærte og folkepensionisten til at tænke med og tro på, at deres idéer er værd for andre at stifte bekendtskab med og lade sig udfordre af, hvis idékraften skal stige til usete højder.

Nyt perspektiv skal der til i en globaliseret verden. Og det perspektiv synes for tiden ikke at være til stede i den europæiske politiske konstruktion, hvor det eneste, vi er sammen om, er snakken om, hvordan vi er sammen.

Svar kræver spørgsmål

Langt mere presserende og inter-

essante politiske emner er rykket ind på banen, der hvor EU i handlingslammelse har forladt den – og hvem siger, at ret mange overhovedet vil lytte, når EU engang vender tilbage? Mange nye politiske temaer dukker frem, og kun de færreste ser EU som en nødvendig aktør. Eller sagt med andre ord: Når nu EU har standset sin udvikling for at tænke sig om, går det nok op for mange, at alle de tidligere så afgørende politiske dagsordener slet ikke er savnet. Ikke mindst i forhold til den globalisering, som EU afholder sig fra at adressere.

"Unity in diversity", hedder det ellers så fint i EU-lingo. Men den der diversity synes ikke særlig fremelsket i det Europa, som mere går i retning af ufrugtbar forsøg på til stadighed at diskutere beslutningsstrukturen frem for at tale om de væsentlige emner, man burde forsøge at beslutte noget om.

Et Europa, der med politiske kriser og alvorstunge slipsedrenge i spidsen gør, hvad det kan, for at fjerne sig fra borgerne, fordi et folkeligt fællesskab naturligvis ikke kan udtænkes fra en kontorstol i Bruxelles. Og fordi millioner af euro til oplysning og debat ikke automatisk medfører, at nogen som helst gider lytte.

Der skal mere til, måske mest af alt krav fra EU til borgerne om stille sig selv det gode kennedy'ske spørgsmål: Spørg ikke, hvad Europa kan gøre for dig, men hvad du kan gøre for Europa.

Svarene vil være mangfoldige og netop heri ligger kimen til et EU i fremgang.

"...noget helt andet og langt mere interessant er, hvordan statsministeren vil gøre sin skåltale til virkelighed."

Det europæiske samarbejde er ikke skabt på smukke værdier grebet ud i den blå luft, men derimod som et svar på et frygteligt sammenbrud for alle slags værdier mellem mennesker og lande. Og den historiske viden er nødvendig for at kunne forstå Europas situation i dag.

Hvad er europæisk identitet?

Af Niels Højlund
Præst, forfatter og tidligere højskoleforstander

Romunionen - siden EF og nu EU - blev ikke skabt ud af en højtidelig idé om en europæisk identitet, et europæisk værdifællesskab omkring demokrati, menneskerettigheder, frihed, lighed og broderskab. Nej, den blev skabt ud af et totalt nederlag for alle slags europæiske værdier.

Den blev skabt, fordi det hele var brudt sammen i det lange forløb fra 1. verdenskrig i 1914-18, henover mellemkrigstidens økonomiske, sociale og politiske nød og elendighed, og frem til den endelige katastrofe i 2. verdenskrig fra 1939-45. Mere skamfulde over vor misrøgt af ikke bare de europæiske værdier, men alle slags menneskelige værdier, kunne vi ikke blive. Nu måtte der gøres noget for at forhindre, at den slags rædsler og ugeringer igen skulle hærge de europæiske lande og lægge dem øde. Det løfte følte politikerne, at de måtte aflægge ved alle de millioner af grave, der havde været det 20. århundredes

hidtil mest imponerende bedrift. Det europæiske samarbejde blev altså skabt som svar på et frygteligt sammenbrud for alle slags værdier mellem mennesker og lande. Og vil unge mennesker i dag fortælle os, at det jo bare er fortid og ikke længere har gyldighed som begrundelse for at engagere sig i det europæiske projekt, så siger jeg: Det var hurtigt at glemme både katastrofen og de mennesker, der satte alt ind for at den ikke skulle gentage sig.

Identitet og værdier

Jeg er skeptisk over for ordet identitet, hvis det bruges som bekræftelse af egne værdier i modsætning til andre kulturers og folkeslags værdier. Men, som den franske filosof Paul Ricoeur et sted bemærker, så har ordet identitet ikke alene sin rod i det latinske idem, der betyder 'det samme'. Det har også forbindelse med et andet latinsk ord, ipse, der betyder 'selv'. Og som selvrans-

gelse i forhold til historien er det for mig helt i orden at bruge ordet identitet.

Det var selvransagelse, EU's fædre kastede sig ud i, da de stod midt i ruinerne efter 2. verdenskrig. Det er selvransagelse, vi befinder os midt i, når vi med optagelsen af de tidligere kommunistiske lande fra Øst- og Centraleuropa prøver at genskabe den europæiske mangfoldighed, som i så mange år har været holdt indespærret i den kommunistiske ideologis ensretning af både sind og samfundssystemer. Kommunismen var jo et ægtefødt barn af europæisk tænkning. Det var tilmed et system, der hyldede de største og ædleste værdier i europæisk selvbevidsthed: frihed, lighed, broderskab.

Hvorfor gik det så galt? Hvorfor endte det i en karikatur af alle værdier, i vold, løgn og undertrykkelse? Og er enhver politisk utopi med kommunismens nederlag brudt sammen, så kun pragmatismen og den økonomiske kynisme i konkurrencesamfundet står tilbage? Er det den selvransagelse, vi står midt i, med optagelsen af de gamle Warszawapagt-lande i EU? Den er også baggrund for spørgsmålet, om vi overhovedet har et politisk projekt for Europa, vi kan tro på.

Ligeledes er det selvransagelse, når vi skal tage stilling til, om Tyrkiet ad åre skal være medlem af EU. Er Tyrkiet overhovedet et europæisk land? Og hvad vil det i givet fald sige at være et europæisk land? Har det med religion at gøre? Eller har det tværtimod at gøre med, at vi i den europæiske oplysningstid i 1700-tallet endelig fik taget et opgør med al religion og fik anvist den en plads i det private, som den helst ikke skulle slippe ud af igen? Eller er denne sekulariserede stat, som vi bryster os

af som et særligt europæisk fænomen, et fænomen som ikke engang amerikanerne rigtig kan leve op til, i hvert fald ikke republikanerne og George W. Bush, i virkeligheden selv et barn af kristendommen? Er det kristendommen i en protestantisk udgave, der gør sekulariteten mulig?

Forudsætter historisk viden

Det er spørgsmål som disse, der udgør den europæiske selvransagelse for øjeblikket. Skulle unge mennesker ikke kunne se, at sådanne spørgsmål udgør en rigtig god grund til at holde fast i det europæiske projekt og arbejde videre med det, så er det synd for dem.

Spørgsmålene forudsætter en solid historisk viden. Ikke bare for at kunne give svar på dem, men for i det hele taget at kunne stille dem. Og derfor er unge mennesker i vor tid sørgeligt forsømt, fordi vi har snydt dem for den helt basale dannelse, der følger af at være velbevandret i både den danske og den europæiske historie. Det er årtier siden, at nogen lærer i det danske skolesystem fra folkeskole til gymnasium har haft mod til – og uddannelsesmæssig forudsætning for – at kunne føre børn og unge mennesker ind i den særlige kontinuitet, som den danske og den europæiske historie udgør. Det har været dansk national egocentricitet eller en

europæisk egocentricitet at gøre det. I stedet har man villet udanne børn og unge mennesker til at være små kritiske videnskabsmænd, der skulle læse kilder og diskutere deres sandhedsværdi med udvalgte historiske epoker som eksempel materiale. To ting er derved helt forsvundet ud af historieundervisningen: enhver helhed og sammenhæng som et menneske kan sætte sit eget liv i forbindelse med, og ethvert eksistentielt spørgsmål om, hvad denne sammenhæng betyder for mig som enkeltperson, som del af et folk og som del af en europæisk civilisation.

EU er blevet hverdag. Det er ikke mere et dristigt eksperiment, som kalder på lidenskaberne, og det at være politiker eller embedsmand inden for det system handler ofte om lige så trivielle spørgsmål og interessekonflikter som på Christiansborg. Men de store, fundamentale spørgsmål rejses fortsat ude i befolkningerne som en følge af verdens uforudsigelige udvikling, og det er op til os, borgerne i såvel Danmark som EU, at finde ud af, hvad det vil sige at være dansk og at være europæer i det 21. århundrede. Kun fortrolighed med vor historie kan få os til at se spørgsmålene og hver for sig give vort bud på et svar. Det er det, der er opgaven, når man spørger efter europæisk identitet.

Fem egenskaber, som europæerne deler:

- Autoritetens neutralitet, hvilket man blandt andet ser i adskillelse af stat og kirke
- Tro på, at politik snarere end det kapitalistiske marked skal styre udviklingen
- Solidaritet i kampen for social retfærdighed
- Overbevisningen om, at folkeretten og det enkelte menneskes ret er central
- Troen på, at staten organiserer og leder udviklingen.

(Jürgen Habermas, tysk filosof)

EU's første knap 50 år har betydet stor sammenhængskraft på lige præcis de områder, ungdommen i dag vægter højt. Så må man ikke konkludere, at den europæiske vision har været en bragende succes?

Hvad kan unge bruge EUropa til?

Af Ulla Grøn, cand. mag. i spansk og musik
forstander, Europahøjskolen på Kalø

Europa er i dag mere kompleks end tidligere, hvor venner og fjender var enklere at definere. EU's første knap 50 år har betydet en stor sammenhængskraft på lige præcis de områder, som de unge i dag vægter højt – arbejde, uddannelse, fred og sikkerhed. Så går det ikke meget godt? Er situationen ikke væsentligt bedre end i 1957, da Rom-traktaten blev underskrevet?

Jo – vil jeg for egen regning svare. Tænk, at det krigshærgede, sønderbombede og delte Europa kunne nå så langt på 50 år. Så langt, at man i dag tør spørge befolkningerne om, i hvilken retning de ønsker, at EU skal udvikle

sig. En folkeafstemning er altid en risikabel affære – enkeltsager kan vende resultatet overnight. Men EU har udviklet sig fra primært at være en handelsaftale om kul- og stålleverancer til at være et demokratisk forum, hvor det rent faktisk kan lade sig gøre at stille det samme spørgsmål på tværs af grænser – og hvor et eventuelt nej kan håndteres på demokratisk vis, uden at projektet af den grund kuldsejler.

Den nuværende 'tænkepause' betyder ikke, at EU er bombet tilbage til begyndelsen, men at tempoet i unionens udvikling og befolkningernes ønske nærmer sig hinanden. Tidligere har der været

en tendens til, at befolkningerne som helhed har ment, at udviklingen gik for hurtigt.

Muligheden er derfor til stede – lige nu – for at lade enderne mødes: Befolkningernes ønske (hvad enten vi taler om den unge eller den ældre del) om at blive mere involveret - og EU-projektets mod til at give dem plads til det.

Unge er mere positive

Ser man på undersøgelserne fra EU-Kommissionens kommunikationsafdeling (se faktaboks), står det klart at: 1) de unge generelt er mere positive overfor det europæiske projekt end befolkningerne som helhed 2) de unge vægter emner, der ligger tæt på egen hverdag (f.eks. mulighed for at rejse og uddanne sig, bekæmpelse af arbejdsløshed) højere end befolkningerne som helhed (der f.eks. vægter sikkerheds- og forsvarspolitik meget højt). Men begge undersøgelser tydeligt viser, at befolkningerne gerne vil bringes tættere på EU i form af højere grad af inddragelse.

Den ældre del af de europæiske befolkninger har på egen krop mærket, hvad det vil sige at bo i en krigshærgen verdensdel, eller de har fået det genfortalt af den nærmeste familie - en fortælling om et Europa, der gennemlevede både Verdenskrig og Kold Krig. Deres Europavision er typisk enten 'Fredens Europa' eller en tilbagevenden til 'nationalstaternes Europa'.

Den unge del har også oplevet krig, men for de flestes vedkommende på afstand, gennem medierne - Jugoslaviens opløsning, Irak, Afghanistan og den internationale terror. Men de har også oplevet murens fald, Internettet og globaliseringen.

Derfor kan der være forskel på begrundelserne for at engagere

sig i det europæiske projekt. Men hvordan har projektet ændret sig? Hvor ligger dagens udfordring?

Jeg vil blot trække et enkelt element frem og fokusere på det – nemlig identitetsdannelse.

"I stedet for 'bare' at definere sig som dansker, kan man definere sig som jyde, skandinav eller europæer."

Europæisk dannelsesrejse

Grundtvig skrev i 1848: "Til et folk de alle høre, som sig regne selv dertil". Árpád Göncz, Ungarns præsident 1990-2000, har sagt: "Ungarer er enhver, der vælger at være ungare". Lad mig brygge videre på disse to udsagn og påstå, at "Europæer er enhver, der vælger at være europæer."

I stedet for 'bare' at definere sig som dansker, kan man definere sig som jyde, skandinav eller europæer. Eller alle tre, hvis man føler for det. Og det er netop pointen – at føle for det, eller at regne sig selv dertil. Det er en central del af EU's kommende udfordring: At den enkelte medborger føler sig som europæer OG som jyde/dansker eller katalaner/spanier. Identitet og engagement ser med andre ord ud til at være en af den kommende tids helt store udfordringer for den enkelte unge og for EU.

Hvad mener de unge (EU-borgere mellem 15 og 24 år) om EU?

- 56 % af de unge har en positiv oplevelse af den Europæiske Union
- 62 % mener, at EU først og fremmest betyder friheden til at rejse, studere og arbejde
- at de tre vigtigste områder, EU bør arbejde med, er:
 - 1) at bekæmpe arbejdsløshed
 - 2) at bekæmpe fattigdom og social ulighed
 - 3) at bevare fred og sikkerhed i Europa.
- ... men kun 39 % (dvs. knap fire ud af ti) mener, at deres stemme har nogen vægt i EU.

For den unge er udfordringen at pakke rygsækken og forfølge lysten til at drage ud i Europa for at arbejde, studere eller opleve. At få andre livsmåder ind under huden og betragte egen baggrund med nye briller. At lære og suge til sig, at udvikle forståelse for anderledeshed og mangfoldighed - og efterfølgende anvende den nye viden.

For EU består opgaven i at stimulere de unges rejselyst og trang til at studere og arbejde andre steder end i de velkendte, nationale miljøer. At åbne for muligheden for en tværnational, eller europæisk, fællesskabsfølelse.

Rejs ud

De unges umiddelbare fokus på Europa som en mulighed for at rejse, studere og arbejde er et konstruktivt udgangspunkt. For hvis det i fremtiden skal

Hvad mener befolkningerne om EU?

- støtten til EU er faldende (fra 54 til 50 %) samtidig med, at de europæiske befolkninger generelt er positive overfor tanken om en europæisk forfatning (63 %).

- befolkningerne er skeptiske overfor yderligere udvidelse, men positive overfor sikkerheds- og forsvarspolitik og fælles udenrigspolitik.

... det er tankevækkende, at sølle 26 % af de europæiske befolkninger føler sig involverede eller engagerede i europæiske anliggender, og hele 47 % udtrykker et ønske om at blive mere involveret.

EU-kommissionens presse- og kommunikationsafdeling
december 2005

være muligt for alle unge, må de arbejde videre med de nuværende problemstillinger, f.eks. arbejdskraftens frie bevægelighed, sprogpolitik og social integration på tværs af grænser. Ideelt set vil de unges identitetsøgning og livsnysgerrighed udmønte sig i aktivt medborger-

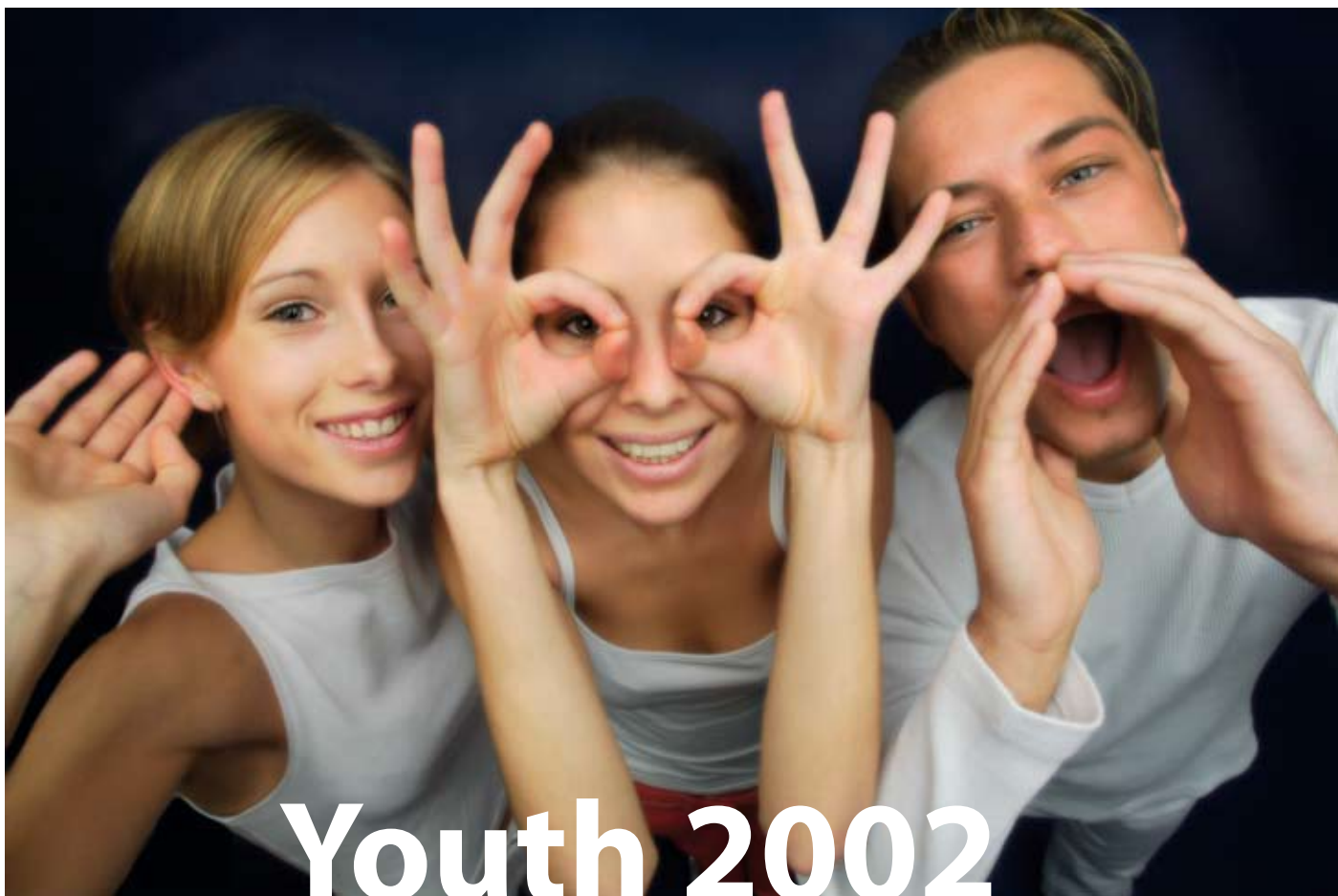
skab, og EU's visioner kan på den måde blive forankret og virkeliggjort.

Så, kære unge mennesker – rejs ud. Oplev, lyt og lær... bliv inspireret og bliv klogere på, hvor tingene trænger til forandring – og hvor de trænger til forankring.

Arbejdsspørgsmål:

- 1) Har det europæiske projekt været "en bragende succes"?
- 2) Hvad består din identitet af? Hvorfor?
- 3) Hvad betyder et luftigt begreb som identitet for et konkret projekt som vedtagelsen af EUs forfatning?
- 4) Hvis du vælger at rejse ud i Europa, ville du så studere, arbejde - eller først og fremmest opleve? Og hvad ville du forvente at få ud af det?
- 5) Ville du føle dig mere/mindre som europæer/dansker/jyde efter en eventuel dannelsesrejse?

For snart fire år siden mødtes unge fra hele Europa på 13 danske højskoler for at give deres bud på en europæisk forfatning. Resultatet var en drønende succes, som gav genlyd i hele Europa.

Når europæisk demokrati virker

Af Mads Rykind-Eriksen
Underviser på Ry-Højskole

I juli 2002 mødtes 1000 unge fra hele Europa på 13 danske højskoler for at give deres bud på en europæisk forfatning. Bolden var kort forinden blevet givet op af EU's stats- og regeringschefer, der havde nedsat et forfatningskonvent. Målet var at skabe et nyt grundlag for udvidelsen med de Central- og Østeuropæiske lande efter Murens fald i 1989.

Initiativet markerede Danmarks overtagelse af EU formandsskabet. Ideen var at inddrage unge i diskussionen om deres egen fremtid. Det skulle være slut med at tale hen over hovedet på Europas befolkning.

Andre end de sædvanlige meningsdannere skulle på banen; rigtige mennesker af kød og blod. For at sikre så bred en diskussion som mulig lød opgaven: "Hvis der kommer en europæisk forfatning, hvad synes I så, der skal stå i den?" Ved at tage udgangspunkt i dette åbne spørgsmål, var ingen tvunget til at tage stilling for eller imod en forfatning, før det endelige resultat forelå.

Den ideelle ramme

Højskolen udgjorde de ideelle rammer for denne diskussion. Da det danske demokrati voksede frem i midten af 1800-tallet,

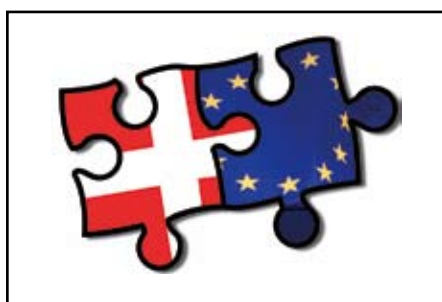

havde højskolen spillet en central rolle. Her blev det stål smedet, der udgjorde kernen i demokratiet, folkets aktive deltagelse i udformningen af deres egen hverdag. Med Youth 2002 var scenen blot blevet udvidet til hele Europa. Nu gjaldt det om at dykke ned i det store europæiske maskinrum, hvor der var blevet hamret og banket på forskellige styreformers og ideologier gennem århundreder, og fintune me-

kanikken til en fælles fremtid i samarbejdets og venskabs ånd. I to uger blev der arbejdet intens både dag og nat af deltagere fra 33 europæiske lande. Der blev diskuteret, holdt oplæg, arbejdet i grupper og skrevet så pennene glødede. Resultatet forelå den 12. juli 2002, hvor det blev offentliggjort på Rønshoved Højskole tæt ved den dansk-tyske grænse. Direkte transmitteret til Europa-Parlamentet i Bruxelles mod-

tog daværende Europaminister Bertel Haarder den europæiske ungdoms bud på det fremtidige samarbejde sammenskrevet i en forfatning. Initiativet gav genlyd i hele Europa og resultatet præsenteret for forfatningskonventet.

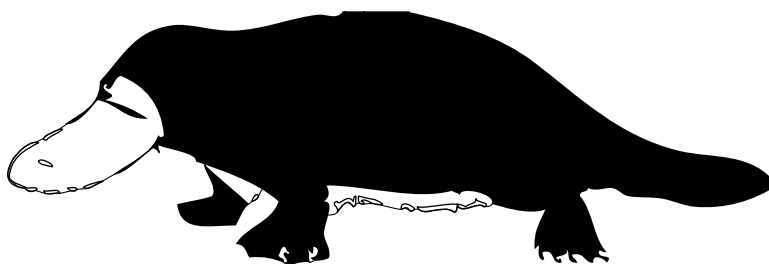
Højskolerne i Danmark havde på en anderledes måde vist, at det lod sig gøre at engagere unge europæere i udformningen af deres fælles fremtid.

Læs Youth 2002s forfatning på
<http://www.acc.eu.org/uploads/Constitution.pdf>

Den Europæiske Union er hverken fugl eller fisk.
Den er lidt af hvert. Og det giver både styrker og svagheder.

Mit europæiske næbdyr

Af Ellen Trane Nørby, MFV, Kulturpolitisk ordfører,
Formand for Venstres Europaudvalg, Medlem af Folketingets Europaudvalg

EU er en af den slags konstruktioner, man er nødt til at opfinde, hvis den ikke allerede fandtes. Jeg sammenligner ofte EU med et australsk næbdyr. Da næbdyret først blev præsenteret i Europa, troede de fleste, det var løgn. Ingen havde set noget lignende. EU er hverken en føderal superstat eller et traditionelt internationalt samarbejde. Ligesom det australske næbdyr er det lidt af hvert.

Under mantraet at 'samhandel fremmer forståelse' har EU's institutioner været et markant bidrag til den længste fredstid blandt Europas suveræne nationalstater. Sådan skal det gerne forblive, men netop derfor er det også bydende nødvendigt, at vi sikrer, at EU bliver så stærkt, at det kan løse de opgaver, som vi forventer og forlanger at vores europæiske samarbejde kan håndtere, fremme og løse. Som økonomisk kæmpe og sikkerhedspolitisk dværg har EU sine styrker såvel som svagheder. Et er dog sikkert. Hvad end EU gør, så bør det ske i samarbejde. Ellers er vi tilbage ved

25 lande, som trækker i hver sin retning og derfor bliver stående på stedet.

I spild med sig selv

De løbende gnidninger både mellem nationalstaterne og i forhold til EU's institutioner får Europa til at virke i splid med sig selv i flere situationer. Ofte er EU's institutioner Europas gode intentioner uden den helhjertede opbakning fra Europas nationalstater, som altid vil have foden på både bremsen og speederen – ofte samtidigt. Og netop derfor må jeg en gang i mellem tage mig selv i at hade og elske EU på én og samme gang. Men hvor irriteret jeg end bliver på EU, så vil jeg til en hver tid forsvare samarbejdet som det mindst dårlige alternativ og den bedste konstruktion, vi har, til at løse grænseoverskridende problemer og sikre stabilitet.

EU's forhold til udviklingslandene er i virkeligheden et glimrende eksempel. Her møder man EU's skyggeside, når man bevæger sig rundt i landom-

råderne. I Tanzania møder man kaffebonden, som ikke må sælge forarbejdede produkter, men kun de rene kaffebønner til en billig råvarepris. Afrikansk landbrug er stadig på et basalt stadie, hvor fødevarer sikkerhed og høje standarder til tider er en by i Rusland. På den anden side er der ingen tvivl om, at øget markedsadgang og frihandel ikke mindst internt på det Afrikanske kontinent vil være et drive i udviklingen. Der er lang vej.

Globalt ansvar

EU er rent faktisk det område i verden, som handler mest med Afrika, aftager flest produkter og støtter Afrika mest med økonomisk bistand. Den Sukkerreform, som EU netop har gennemført med landbrugskommissær Mari-

ann Fischer Boel i spidsen, vil også komme til at hjælpe gevaldigt. USA, Japan, Canada på den anden side har en tendens til at blive trukket frem som de store frihandelsforkæmpere, men reelt set er der her længere til handling oven på de mange skåltaler. Da Bono fra U2 i stedet kom forbi og snakkede med politikerne klædt i deres jakkesæt, skabte det mere fokus, gældafgivelse og hjælp end årtiers pres og forhandlinger

Afrika ikke er et debattemne, men en emergency – og hans turne udstiller på sin vis EU, USA og alle de andre, fordi han som enkeltperson har skabt mere fokus på AIDS, afrika og mere udvikling, end de mange jakkesæt har formået på møde efter møde.

EU's globale rolle er en proces, som stadig er i gang, men der er ingen tvivl om, at blandt andet Afrika vil mærke Europas kompetencer og bidrag inden for

“Bono har skabt mere fokus på AIDS, afrika og mere udvikling, end de mange jakkesæt har formået på møde efter møde”

har sikret. Bono har - som han selv siger - egentlig mere lyst til at spille musik, men er nu blevet en musiker med en mission. Budskabet er, at manglen på udvikling i

strukturel udvikling endnu mere fremover. Det er dog en væsentlig pointe, at når vi taler om “EU's” landbrugspolitik, så er det altså ikke EU's institutioner nede i

Bruxelles, der er problemet. Problemet er nationalstaternes regeringer, ikke mindste i Frankrig, Grækenland, Spanien og Italien, der frygter deres egne vælgere. Det er dog ikke udtryk for andet end mennesker, der forsøger at stemme sig ud af virkeligheden.

Og virkeligheden har det med at indhente selv de blinde, så vi har tiden på vores side.

Handling bag ord

EU er verdens største økonomi og derfor naturligt det vigtigste marked for især økonomierne omkring Unionen. Derfor vil nok så krigeriske parter altid være interesseret i at lytte til deres største afsætningsmarked. Det er som sagt selve grundidéen bag EU, at samhandel fremmer forståelsen.

Omvendt er EU en magtpolitisk dværg. Europa har ingen fælles styrker af væsentlig betydning, og i det hele taget er det problematisk for nationalstaterne at finde fælles fodslag. Derfor er udenrigspolitikken et af de mest tydelige områder, hvor Europa er i splid med sig selv.

Europa savner simpelthen evnen til at sætte militær handling bag sine ord. Det drejer sig ikke om et våbenkapløb med USA, men er udelukkende et spørgsmål om at have den tilstrækkelige kapacitet til at holde ord såvel som til at tage et sikkerhedspolitisk ansvar på den globale scene.

Nationalstaterne er omdrejningspunktet i EU med foden

på bremsen. Det skader EU's generelle omdømme både udadtil og indadtil, at EU's institutioner ikke nyder den nødvendige op-

“Plan D er lidt som violinisten på Titanic, som blev ved med at spille, da skibet var ved at gå ned.”

bakning og kapacitet til politikområder, nationalstaterne selv har valgt at lægge op på EU-niveau. På sin vis er det paradoksalt, men EU er nødt til at få mere magt for netop at kunne håndtere balancen mellem de forskellige nationale interesser.

Plan D som er EU-kommis-sionens plan for demokrati, deltagelse og debatinitiativ, (som skal fylde tænkepausen) tager udgangspunkt i, at man har det rigtige projekt, som bare skal formidles bedre. Selvom der findes rigtig mange gode tanker i Plan D, så kan jeg ikke lade være med at sige D for dødsejler. Plan D er lidt som violinisten på Titanic, som blev ved med at spille, da skibet var ved at gå ned. Det er sød musik på katastrofekurs. For EU skal ikke bare diskuteres og formidles bedre. Den skal i det hele taget strammes op, skæres til, bygges om til den nye medlemsstørrelse og gøres politisk beslutningsdygtigt.

Stærkere og slankere

Jeg tror ikke, at det er i den bløde dialog Plan D, at vi finder stridens æble mellem befolkninger og EU-samarbejdet. Langt de fleste kan sagtens se ideen med et

europæisk samarbejde, men problemet er de halvhjertede løsninger. Hele EU's omdømme vanrøgttes, hvis nationalstat-

erne ikke giver Unionen kompetencerne til at løse de opgaver, nationalstaterne selv har givet EU. Så bliver EU en elefant i en glasbutik. Jo mere den forsøger at lave og bevæge sig, jo mere porcelæn falder på gulvet og splintres.

Derfor er udfordringen at skabe et stærkere men slankere EU. Et EU, der løser de udfordringer på miljø, klima, fødevarer, handels- og kriminalitetsområdet, som vedrører vores dagligdag - i stedet for et EU, som søsætter den ene kampagne efter den anden for at oplyse om olivenoliens fordele og tobakkens tilsvarende ulemper eller laver lovgivning som griber dybt ind i nationale områder.

Derfor bør vi arbejde frem mod en Plan E – Plan Energiindsprøjtning. EU-samarbejdet skal koncentreres om de punkter, hvor Unionen faktisk har kompetencer. Det betyder også, at de områder, hvor nationalstaterne ikke er klar til at give Unionen de nødvendige kompetencer holdes suverænt på nationalt niveau. Kun på den måde kan det blive tydeligt for alle, hvilke områder nationalstaterne selv kan varetage, og hvad der helhjertet bør løses i fællesskab.

Er der grænser for Europa?

Hvor går Europas grænser? Hvilke parametre skal man bruge for at definere, om et land tilhører Europa? Er det geografisk, politisk, historisk eller kulturelt defineret? Og adskiller Tyrkiet sig signifikant fra de andre europæiske lande?

Af Hülya Gögenür
Cand. scient. pol. med specialer i EU-forhold til Tyrkiet

I begyndelsen af 1990'erne begyndte ledende europæiske politikere at udtale sig om, hvorvidt Tyrkiet kunne optages i EU, når det nu ikke var et europæisk land. Identitet kom således på dagsordenen, og Tyrkiets muslimske baggrund blev fremhævet.

Diskussionen om Tyrkiets placering forudsætter, at man kan definere Europas grænser. Europa har gennemgået en vigtig transformation som følge af kommunismens kapitulation. En væsentlig ændring er uden tvivl det faktum, at Rusland og det forenede Tyskland er "kommet tilbage til Europa". Derudover er Østeuropa igen blevet til Central-

europa som følge af Sovjetunionens opløsning. Og begreberne er væsentlige, da de fortæller om sammenhængen mellem geografi og politik og ikke mindst identitet. På overordnet plan kan man med rette hævde, at Europa har vendt opmærksomheden indad.

Placeret mellem to kontinenter
Mere end 90 procent af Tyrkiets samlede landmasse hører til Asien. Området vest for Dardanellerne er placeret på det europæiske kontinent, hvilket svarer til fem procent af landets areal. Dette betyder, at Istanbul som den eneste by i verden er placeret

på to kontinenter. Bosphoruskanalen markerer således en fysisk afgrænsning mellem Europa og Lilleasien. En simpel konklusion er, at Tyrkiet med de givne tal må være et asiatisk land, da mere end 90 procent af al landmassen er placeret i Asien. Men konklusionen er desværre ikke særlig holdbar, for inddrager vi Rusland og Ukraine, bliver det kompliceret. Begge lande regnes for at tilhøre Europa på trods af den asiatiske placering.

At anvende den geografiske faktor alene som indikator for, om et land er europæisk, er behæftet med visse komplikationer. Under den kolde krig så det europæiske landkort væsentligt anderledes ud. Grænser blev flyttet, og Østen kom således tættere på Vesteuropa. Det understreger, at geopolitik er vigtigere end geografi. Derfor kan man konstatere, at det ikke er berettiget at udelukke Tyrkiet fra Europa alene med henvisning til den geografiske dimension. Politiske interesser har dog til tider ført til samarbejde mellem de rivaliserende parter. Men spørgsmålet om, hvorvidt Tyrkiet er europæisk eller asiatisk, forbliver aktuel.

Religiøse forskelle

I modsætning til de synlige geografiske grænser er de kulturelle grænser usynlige. Det er oplagt at spørge, hvor langt de kulturelle grænser går til, og hvad de indeholder. Hvad har grækere, ungare, skandinaver, tyskere og

rumænere etc. til fælles, som gør, at Tyrkiet ikke kan være med i dette fællesskab? For eksempel er der ikke et fælles sprog, som forener europæerne. Selv europæiske toppolitikere kan ikke omgås hinanden uden brug af tolk.

Det område, hvor Tyrkiet afviger fra EU-landene, er religionen. Kristendommen udgør fællesnævneren for EU-medlemmer, selvom der er tale om forskellige varianter. Inden for EU er den katolske, protestantiske og ortodokse kristendom repræsenteret. Det er tankevækkende, at den muslimske identitet fremhæves af EU-politikere i diskussionen om Tyrkiet på trods af den sekulære stat.

Det lader til, at religionen er det eneste område, hvor Tyrkiet afviger. Men kristendommen er en verdensreligion, og det ville være ukorrekt at sætte lighedstegn mellem Europa og den. For eksempel findes der en stor gruppe af arabiske kristne i Mellemøsten. Ligeledes er eksempelvis Albanien og Bosnien muslimske lande, men opfattes som en del af Europa. At udelukke Tyrkiet fra Europa alene ved at henvise til religionen er usagligt og uholdbart.

Dialog er vejen frem

Det er svært at forudsige, om Tyrkiet bliver medlem af EU. Efter 11. september 2001 står verden igen i en ny kold krig; denne gang er fronterne bestemt af religionerne. Polariseringen mellem den

kristne og muslimske verden bør ikke undervurderes. Der er forskellige strømninger; den ene, som forsøger at øge fjendtligheden mellem de to religioner og den anden, som bruger dialogen til at skabe forståelse. Der bor mange millioner muslimer inden for Europas grænser. Derfor er det yderst vigtigt at skabe en konstruktiv dialog, hvilket er grundlaget for fredelig sameksistens. Dæmoniseringen af Islam tjener kun det formål at øge spændingen mellem "os" og "dem".

Europas grænser er, som det fremgår, ikke faste men dynamiske. Det har ændret sig mange gange igennem tiden og bestemmes af, hvem der er den eksterne "fjende". I dag er det religionen Islam, der har fået denne rolle.

Hvad fremtiden bringer for Tyrkiet og Europa er svært at forudsige. Man kan håbe på at en konstruktiv dialog kan skabe rammerne for en mere harmonisk sameksistens.

Hülya Gögenur er født i Tyrkiet i 1970 og voksede op under den kolde krig, hvor Tyrkiet var en del af den frie vestlige verden, der bekæmpede kommunismen. Efter Murens fald ændrede det europæiske landkort sig, og Tyrkiet havde mistet sin strategiske betydning. Hun kom til Danmark i 1977, hvor hendes familie sluttede sig til faderen, der havde boet i Danmark siden 1970.

Europa og USA har, trods et overvejende nært og venskabeligt forhold, altid set til hinanden med en vis portion skepsis og har gensidigt spejlet sig i hinanden for at definere, hvad de hver især ikke er.

USA og Europa

- hinandens bedste fjendebilleder

Af Mads Fuglede, cand. mag., i historie og filosofi
Underviser på Grundtvigs Højskole

Det bedste, der skete for den Europæiske Union i 2004, var, at George Bush blev genvalgt som USA's præsident. Bush hører til en eksklusiv klub af amerikanere, som europæerne elsker at hade. Han har det tilfælles med de andre medlemmer af klubben, der tæller Ronald Reagan, Richard Nixon og Lyndon B. Johnson, at han lever op til en række klassiske fordomme om amerikanerne, som europæerne altid udstiller i et slet skjult forsøg på at fremhæve egen fortræffelighed. George Bush og dele af hans administration optrådte endvidere så klodsede på den internationale scene efter 11. september 2001, at en ufatteligt goodwill blev sat over styr og kulminerede under optakten

til krigen i Irak med et regulært sammenbrud i forholdet til især Tyskland og Frankrig.

Selve Bush's personligheds synet for mange europæere at give dem anstødet til at kaste sig om halsen på hinanden i fælles anti-amerikansk beruselse. Nu måtte alle kunne se, at et mere forpligtende og målrettet samarbejde i Europa var den eneste modvægt til de magtfuldkomne amerikanere. Det var en enestående mulighed, der blev forspildt.

I stedet blev 2005 det dårligste år i hele unionens historie: forsøget på at få en meget nødvendig forfatning røg på gulvet ved afstemningerne i Holland og Frankrig, der mangler gennemgribende økonomiske re-

former af de vigtigste europæiske økonomier, og den langtrukne farce vedrørende budgettet efterlod en fornemmelse af, at EU havde befundet sig ved en korsvej og valgt ruten mod afgrunden. Selv et ego på størrelse med Jacques Chirac's må kunne indse, at det havde været en fejl at sende forfatningen til folkeafstemning – men det er for sent nu.

Bedre blev det ikke, da Europas tre vigtigste økonomier vendte blikket indad:

Frankrig spildte tiden på protektionisme og raceuroligheder. Bomberne i London stjal briternes i forvejen kølige interesse for omverdenen, og valget i Tyskland gav ingen det nødvendige mandat til de arbejdsmarkedsreformer, der er nødvendige for at bringe en ende på nationens økonomiske limbo. Endvidere afslørede forhandlingerne i WTO i Hongkong, at EU's landbrugspolitik var den største forhindring for frihandel og et økonomisk løft af nogle af denne verdens svageste økonomier.

Ændret attitude

Amerikanerne står som tilskuere til det europæiske kollaps vel vidende, at den arrogance, man

tidligere havde udvist, måtte ændres – specielt efter, at demokratiseringen af Afghanistan og især Irak har vist sig at være en betydeligt større opgave, end den amerikanske administration forestillede sig. Der er brug for et stærkt samarbejde på tværs af Atlanten, der ikke er styret af indenrigspolitiske luner i hverken Washington, Paris eller Berlin.

Det er ikke et større problem for USA, at EU ofte er modvillig eller i direkte opposition til amerikanske ønsker eller handlemåder. Kritikken af den manglende støtte til Kyoto-aftalen eller forargelsen over torturafsløringerne i Irak gør indtryk, men har ikke fyldt meget

i amerikanske medier. Europa spiller i det hele taget en meget lille rolle i den amerikanske offentlighed. Det skyldes, at USA's egentlige problem med EU netop er det samme som Europas, nemlig at EU ikke fungerer bedre, end tilfældet er. EU mangler at løse sine mange kriser, hvad enten de er af forfatningsmæssig art, har at gøre med økonomiske reformer, eller kredser om problemet med at give EU en identitet og et mål, som europæerne ønsker at støtte.

Kunne man løse alt dette, ville forholdet til USA blive ligeværdigt og en usædvanlig katalysator for en bedre verden – intet mindre.

Europæiske fordomme:

- 1: USA handler kun om penge
- 2: USA ønsker at styre alt
- 3: USA har en underlødige kultur
- 4: Amerikanerne er overreligiøse
- 5: USA er et særligt voldeligt samfund
- 6: Amerikanerne er uvidende
- 7: Der findes intet socialt sikkerhedsnet i USA
- 8: Der er flere fattige i USA end i Europa
- 9: Amerikanerne er missionerende
- 10: USA er ikke et velfungerende demokrati

Det er svært at gøre EU-stof sexet og interessant, og det er en del af forklaringen på, at det er så svært at skabe interesse for EU i den brede offentlighed.

EU egner sig ikke til medierne

Af Sine Nørholm Just, adjunkt, ph.d.
Center for Kommunikation, CBS

Hvad har feta, fjernvarme og forfatningstraktat til fælles? Det er alle tre emner, der har givet EU omtale i de danske medier inden for det sidste års tid. De tre emner har dog ikke skaffet EU dens samme slags omtale; de repræsenterer derimod tre forskellige hovedformer for EU-nyheder: den skæve, den akutte, og den virkelig kedelige. De tre kategorier peger på journalistiske betingelser, der former EU-formidlingen, og de er en del af forklaringen på, at det er så svært at skabe interesse for EU i den brede offentlighed.

Den skæve nyhed

Den første slags EU-nyheder, den som fetaosten repræsenterer, er historier om EU's besynderlige påfund og skandaløse tiltag. Det er historier om, at EU vil forbyde krumme agurker, skotske sækkepiber og siden efteråret 2005 altså også, at fetaost, der ikke

kommer fra Grækenland, kaldes for feta. Set fra én vinkel kan alle disse EU-tiltag give god mening, eller det er i hvert fald muligt at argumentere for tiltagene – hvis agurker er for krumme, kan de ikke pakkes, langvarig og højlydt sækkepibemusik kan give høreskader, og hvis alle frit må bruge egnspecifikke varebetegnelser, forsvinder de nationale og regionale særpræg. Den vinkel, hvorfra EU-tiltagene kan diskuteres seriøst, kræver imidlertid så mange baggrundsinformationer og så stor detaljerighed, at journalisterne ofte vælger den skæve vinkel i stedet. Ud fra den skæve vinkel kan journalisten koncentrere sig om den konkrete beslutning og dens konsekvenser uden smålig skelen til nuancer.

Dermed kan journalisten uden besvær skrive en historie, der er både sjovere og lettere end den langsommelige oprulning af

hele sagsforløbet og alle beslutningens juridiske nuancer og politiske forbehold. De skæve EU-nyheder er underholdende, endda morsomme (på EU's bekostning), men de giver et forenklet, hvis ikke decideret fejlagtigt, indtryk af EU's initiativer. Derfor giver de skæve nyheder hverken borgerne nogen god indsigt i, hvad EU laver, eller noget grundlag for selv at påvirke EU's beslutninger.

Den akutte nyhed

Den anden slags EU-nyheder forekommer typisk, når der er tale om akutte problemer, som EU-institutionerne reagerer på. Sagen om den russiske gasforsyning til EU, der kørte i januar 2006, eksemplificerer denne nyhedsform. Her er tale om et konkret problem, som borgerne kan forholde sig til – høje priser og måske endda mangel på energi. EU har ikke ansvar for problemet, som skyldes en kontrovers mellem Rusland og Ukraine. Men det er EU, der kan tage sagen op med Rusland og sikre, at gasforsyningen genoptages. Andre sager af denne type inkluderer EU's reaktioner på naturkatastrofer som jordskælvet i Pakistan og epidemitrusler som fugleinfluenzaen.

EU fremstår ofte mere positivt i nyheder af den akutte type, end hvad der er tilfældet i de skæve nyheder, men det betyder ikke, at de akutte nyheder giver borgerne bedre information om

Derfor giver de skæve nyheder hverken borgerne nogen god indsigt i, hvad EU laver, eller noget grundlag for selv at påvirke EU's beslutninger.

EU. Den akutte vinkel giver indsigt i et enkelt problem, der kan og skal løses nu og her, men ingen forståelse for EU's normale arbejdsgange og -områder.

Den kedsommelige nyhed

Den tredje slags EU-nyheder, her eksemplificeret ved forfatningstraktaten, er historier om emner, der er så vigtige, at de ikke kan reduceres til den skæve vinkel, men

“Problemet er, at de grundlæggende europæiske beslutningsprocesser ikke passer ind i almindelige journalistiske formidlingsformer.”

heller ikke har nogen akut problematik, de kan hænges op på. Den europæiske forfatningsproces, der faktisk har været en del af samarbejdet lige siden dets grundlæggelse, er tydeligvis et væsentligt emne med store konsekvenser for EU's borgere. Det er imidlertid svært for medierne at skabe interesse for og formidle indsigt i den meget langvarige og komplekse reformproces – også selv om man udelukkende fokuserer på de sidste fire-fem års debatter og forhandlinger. Problemet er, at de grundlæggende europæiske beslutningsprocesser ikke passer ind i almindelige journalistiske formidlingsformer, og at nyhedsmedierne ikke har nogle kvalificerede alternativer til deres vante praksisser.

EU som dokudrama

Nyheder er bygget op efter model af en omvendt trekant, der kaldes nyhedstrekanten. Denne model fordrer, at én historie handler om én begivenhed, der kan sammenfattes i én sætning – nyheden.

Nyheden præsenteres som det første i artiklen/indslaget, og de forskellige detaljer om og holdninger til begivenheden følger i en rækkefølge, der gør det mu-

ligt at beskære artiklen fra neden, uden at den overordnede mening går tabt. Nyhedstrekanten gør det let at redigere stoffet, og sammen med de såkaldte nyhedskriterier sikrer den hver histories fokus. Der

findes mange forskellige lister med nyhedskriterierne, men aktualitet, væsentlighed, interesse, sensation og konflikt går igen på de fleste. Hvis en historie skal i nyhederne, må den kunne vinkles efter mindst et og helst flere af disse kriterier.

Normalt sikrer journalister EU-stoffets nyhedsværdi ved at skære historierne til, så de kommer til at leve op til nyhedskriterierne; den skæve vinkel prioriterer interesse og sensation, mens den akutte historie kombinerer aktualitet med konflikt. Den tredje type EU-nyheder er udelukkende baseret på væsentlighedskriteriet, som lægger op til en indgående præsentation og forklaring af sagen. I tilfældet EU harmonerer fokus på det væsentlige imidlertid meget dårligt med både de øvrige kriterier og den helt afgørende definition af en nyhed som en begivenhed, der kan opsummeres i en enkelt sætning.

Det er paradoksalt, at netop de væsentligste EU-historier udgør de kedeligste nyheder, og dette paradoks kan kun løses, hvis journalisterne tilegner sig nye formidlingsformer. Spørgsmålet er, hvilke former, der både kan fange borgernes interesse og samtidig give dem den nødvendige indsigt i de europæiske beslutningsprocessers faktiske indhold og forløb. Ville den europæiske forfatningsproces for eksempel gøre sig som detektivhistorie? Eller som dokudrama?

Hvad mener du?

EU - fascination eller frustration?

Søren Winther Lundby, Sekretariatsleder
Nyt Europa

Lave Knud Broch, Kampagnekoordinator
Folkebevægelsen mod EU

Hvad fascinerer dig mest ved EU?

LB: Den del af EU, som handler om, at vi skal komme hinanden mere ved i Europa, er fantastisk. Dette samarbejde er dog muligt at bygge uden at have en centraliseret og militær Union. Det har vi set i nordisk sammenhæng og i EFTA, hvor borgere fra lande som Norge, Island og Schweiz i høj grad har samme rettigheder som danskere i det meste af Europa, uden at de er med i EU's stormagtsprojekt.

SWL: Perspektivet i at vise, at det er muligt at supplere de nationale demokratier med et demokrati på tværs af landegrænser, kulturer, sprog og religioner. En helt afgørende lakmusprøve i en verden på vej mod ni milliarder mennesker.

Hvad afskrækker dig mest ved EU?

LB: Det, der afskrækker mig mest, er EU's grundlæggende fejlkonstruktion bl.a. i forhold til EU's handelsmure, EU's militære udvikling og EU's fastlåste prioritering af økonomiske regler over bl.a. miljø, sundhed og menneskerettigheder og i forhold til enhver demokratisk tankegang. At EU i stigende grad får mere og mere magt uden egentlig demokratisk kontrol, og uden at der er en oplyst folkelig og debatterende opinion, er en meget farlig udvikling.

SWL: Det manglende borger-til-borger perspektiv. Jeg er for skrækket over at opdage, hvor lidt EU og medlemslandene satser på at skabe en underskov af europæisk demokrati og politisk aktivisme som et nødvendigt supplement til den formelle del af demokratiet.

Hvis EU's grundlæggere kunne se EU i dag, ville de da føle tilfredshed eller fortrydelse?

LB: Jeg tror, at de ville føle sig ligeså skuffede som den tidligere socialdemokratiske minister, Ivar Nørgaard, der var med til at skrive under på Danmarks tilslutning til EF. Ivar Nørgaard har efterfølgende sagt, at han aldrig ville have skrevet under på Danmarks EF-medlemskab - hvis han havde vidst, hvad der skete med EU.

SWL: Jeg tror, de ville føle en – i øvrigt velbegrundet - frygt for, at EU kolliderer i løbet af 20-30 år.

Hvilket grænseoverskridende problem, som Europa står overfor, bør der lægges særlig vægt på at løse - og hvilken rolle skal EU spille?

LB: Det vigtigste problem, som jeg ser det, er det globale fattigdoms-problem. Dette problem fører til konflikter, sult, miljøkatastrofer osv. Dette problem er også europæisk, fordi vi er med til at skabe det, fordi det rammer os tilbage, og fordi vi har et moralsk ansvar. Jeg mener, at løsningen af problemet skal sikres gennem FN. EU's rolle skal

være at afvikle toldunionen og den uretfærdige handelspolitik. De europæiske lande bør desuden være en drivende kraft i FN, så andre rige lande bakker op.
SWL: Problemet: Globalisering uden demokrati. EU's rolle: at vise vejen hen mod et verdenssamfund kendetegnet af globalisering og demokrati.

Hvilket problem er det største i EU-samarbejdet, og hvordan kan det løses?

LB: EU's største problem er selve måden, EU er opbygget på, og at folkestyret derfor til stadighed undermineres. Det løses enten ved, at EU nedlægges og erstattes af et mere praktisk og demokratisk samarbejde uden stormagts ambitioner - eller ved at Danmark frigøres fra den europæiske union, indtræder i EFTA-samarbejdet og tager initiativer til et forstærket samarbejde i FN, Europarådet og på nordisk plan.

SWL: Problemet: Det manglende deltagelsesdemokrati. Løsningen: Ved at etablere en "demokratisk infrastruktur".

Hvordan skal debatten om Europas fremtid og en evt. ny traktat organiseres for at sikre bredde, dybde og legitimitet?

LB: Bredden sikres gennem alsidighed og respekt og plads til forskellige synspunkter i debatten. Det betyder, at offentlige oplys-

ningsmidler skal fordeles bredt, og at regeringer ikke skal misbruge deres mulighed for at lave såkaldt "neutral" information, der er vinklet. Dybden sikres ved, at der er tid til debatten, men også ved at de forskellige sider bliver enige om grundlæggende forhold. F.eks. kunne der nedsættes en komité af eksperter fra nej og ja-siden, som forholdt sig til centrale muligheder og scenarier. Legitimiteten sikres gennem respekt for at det er folket, som har det sidste ord gennem folkeafstemninger, og ved at regler følges. Således er EU-forfatningen efter det franske og hollandske nej faldet og ikke til genforhandling.

SWL: EU og medlemslandene kunne passende lægge ud med at bruge initiativet borgernesdagsorden.dk i hele Europa fra juni 2006 til juni 2007. Og i den forbindelse lige huske at sætte penge af til formålet.

Hvordan styrker vi borgerdeltagelsen i EU?

LB: Den styrkes, hvis der er færrest mulige barrierer for borgernes aktive medvirken, og hvis folk føler, at emnerne er relevante. Men mest afgørende er det, at borgerne føler, at det nytter at være aktiv. Det betyder, at politikerne også skal acceptere, at borgerne bestemmer. Dette kan sikres gennem brug af folkeafstemninger, og ved at de nationale

parlamentarier ikke blot er "stempel kviste" for beslutninger truffet i EU.

SWL: Ved at etablere en "demokratisk infrastruktur", og i den forbindelse øge investeringerne i "deltagelsesdemokrati" fra € 0,05 pr. borger pr. år til € 2 pr borger pr. år.

Hvor går Europas grænser?

LB: Europas grænser er de geografiske grænser for Europa. I forhold til de praktiske problemer giver spørgsmålet dog ikke nogen større mening. Udgangspunktet må være, at de lande, som har fælles grænseoverskridende problemer, kan indgå samarbejde med hinanden - uafhængigt om de er europæiske eller ej. Rusland og Tyrkiet er naturlige dele af et europæisk samarbejde. Alle forsøg på at isolere disse lande vil kun skade os selv. Rusland og Tyrkiet skal støttes mest muligt i deres bestræbelser på at blive demokratiske stater, der respekterer menneskerettighederne og folkeretten.

SWL: Visionen er, at EU skal slutte, hvor den næste union begynder. Vi skal have en verden af Unioner, som supplement til de nationale demokratier - og de skal så suppleres af et kombineret FN/WTO, som skal udgøre overliggeren. Jeg håber, at også Tyrkiet, Ukraine, Hviderusland og Balkan kommer med i EU.

Borgernes Dagsorden - debatten om fremtidens Europa

1. Hvilke grænseoverskridende problemer, som Europa står overfor, bør der lægges særlig vægt på at løse - og hvilken rolle skal EU spille?
2. Hvilke problemer er de største i EU-samarbejdet, og hvordan kan de løses?
3. Hvordan skal debatten om Europas fremtid og en evt. ny traktat organiseres for at sikre bredde, dybde og legitimitet?
4. Hvordan styrker vi borgerdeltagelsen i EU?
5. Hvor går Europas grænser?

Læs mere på www.borgernesdagsorden.dk

**BORGERNES
DAGSORDEN**
Debatten om fremtidens Europa